

NATURA 2000-GBIED: BOETELERVELD
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 23 JULI 2020

Aanwezig namens Provincie:

Aanwezig namens Terreinbeheerder (LO):

Aanwezig namens OPG:

Datum bezoek:

[REDACTED] J, [REDACTED] J, [REDACTED] J
[REDACTED] J, [REDACTED] J
[REDACTED] J
23 juli 2020, 13.00-16.00 uur

Doelen

Op 23 juli 2020 hebben wij een bezoek gebracht aan het Natura 2000-gebied Boetelerveld. Dit in het kader van het jaarlijkse veldbezoek zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het Programma Aanpak Stikstof en het document 'Methodiek Veldbezoek PAS'. Doel van het bezoek was na te gaan of de in de gebiedsanalyse voor het gebied voorziene ontwikkelingen van de diverse stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden op koers liggen en hierover in overleg te treden met de betrokken TBO's. Dit betreft een veldimpressie die kan dienen als aanvulling op- en niet ter vervanging van- de reguliere monitorings-systematiek.

Er is een ronde langs de volgende habitattypen gelopen:

1. Vochtige heide (H4010A);
2. H7150 Pioniervegetaties met Snavelbiezen (H7150);
3. Natuurontwikkeling op voormalige boslocaties met ontwikkeling naar Vochtige heide (H4010A) en Blauwgrasland (H6410);
4. Kleine turfgat met Blauwgrasland (H6410);

Het gebied is in beheer bij Landschap Overijssel.

Gegevens:

- Beheerplan Boetelerveld
- PAS Gebiedsanalyse
- Methodiek Veldbezoek PAS

Bijlage(n):

- Kaart met de locaties die zijn bezocht, inclusief Habitattypenkaart (bijlage 1)

Bevindingen

Er is in 2020 een start gemaakt met de uitvoer van de PAS-maatregelen in het Boetelerveld. Met name M7 en M8 (verwijderen bos). Het verwijderen van bos zorgt voor vermindering verdamping en daardoor verhoging van zowel de zomer- als de wintergrondwaterstanden. Daarnaast zorgt het verwijderen van bos voor vermindering van lokale invang van stikstofdepositie.

De effecten van de droge zomers van de afgelopen jaren zijn zichtbaar. Waar in de heide normaal gesproken in deze tijd van het jaar (zomer) nog door het hele gebied heen veel plekken waren met vocht in of op het bodemoppervlak, is het nu erg droog. Hoe het gebied zich de komende jaren zal herstellen na de droogte en met uitvoer van de maatregelen, daarover kunnen we nu geen conclusies trekken in het veld maar moet uit langjarige monitoring blijken.

Het Boetelerveld is een zeer gevarieerd heidegebied met voornamelijk vochtige heide, dankzij de slecht waterdoorlatende eigenschappen van de lemige bodem. Dit zorgt voor stagnerend water op het maaiveld in de winter; In de zomer zakt het grondwater echter ver uit, waardoor er in grote delen van het gebied sprake is van een verdroogde situatie. Lokaal zorgen ondoorlatende lagen in de ondergrond voor gunstige condities waarbij grondwaterafhankelijke habitattypen van een goede kwaliteit voorkomen. Door het lemige zand is de pH-waarde van de bodem met waarden tussen 5 en 6 relatief hoog (LO 2019). Daardoor komen in het

gebied relatief soortenrijke heidegemeenschappen voor, met overgangen naar heischrale graslanden en blauwgraslanden. Blauwgrasland komt met name voor in de lage delen met leemrijkere bodems die via opbolling grondwatergevoed zijn.

In 2012/2013 zijn delen geplagd en is bos gekapt en omgevormd naar heide. Beheer vormt een belangrijk aandachtspunt. Een paar jaar geleden is de begrazing gestaakt vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Het terrein kent zeer hoge aantallen teken, die hier ook drager zijn van de ziekte Babesia, waar het vee behoorlijk ziek van wordt. Aanvullend op de begrazing worden delen van het gebied meerdere malen als ontwikkelingsbeheer per jaar gemaaid om berken- en dennenopslag kort te houden. Het gaat hier om de 2013 omgevormde delen waar nu lokaal nog hoge druk van bosopslag is maar her en der word dit al minder door sluiten van heidevegetaties. Aan de westzijde lijkt dit nu ook meer en meer noodzakelijk te zijn. In het gehele gebied treed namelijk verdroging op met daardoor toename van bosopslag.

Bevindingen per locatie

Locatie 1: westelijke heidekern, met habitattypen H4010A Vochtige Heiden en H7150 Pioniervegetaties met Snavelbiezen.

De vochtige heide hier is wat droger dan in het oostelijk deel. Lokaal komt een dominantie van pijpestrootje voor. Het gaat hier met name om delen die sinds het in beheer genomen is nooit geschraapt of geplagd zijn. Dan blijven de horsten pijpestro dominant aanwezig. Lokaal komt frequent mooi afwisselende, soortenrijke vochtige heidevegetaties voor met moeraswolfsklauw, bruine snavelbies, klokjesgentiaan en ook blauwe zegge. Dankzij het plagen is pijpenstrootje wel afgenomen. De kwaliteit van het habitatype in dit gedeelte van het gebied wordt op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek beschouwd als redelijk. Op geplagde, maar ook in de lagere en nattere, delen komen onder meer kleine zonnedaauw en bruine snavelbies voor.

Locatie 2: heidedeel zonder ingrepen

Hier ligt een gedeelte waar geen ingrepen als maaien of plagen zijn uitgevoerd. Deze delen zijn begroeid met een hoge en dichte pijpenstrootje-vegetatie. Zonder beheerinspanningen zouden grote delen van het Boetelerveld er zo uitgezien hebben.

Locatie 3: Strook langs pad (voormalig bos)

Hier ligt langs het pad een stukje omgevormde bosgrond (kapvlakte) waar in 2013 gekapt is en strooisel verwijderd is. Nu groeit hier o.a. dopheide, struikheide, tormentil, diverse zegge's en lokaal ook (op geplagde delen) kleine zonnedaauw. Beheer: 2 a 3x maaien incl vroeg maaien (mei) ivm opslag. Deze strook kwalificeert waarschijnlijk al als habitatype maar staat nog niet op de huidige habitatypenkaart.

Locatie 4: heide met veel opslag

Hier zien we veel opslag van grove den (3 a 4 jr oud), deze opslag zal in het najaar met de rugmaaier afgezaagd en verwijderd worden. Er wordt bewust gekozen om deze opslag een paar jaar door te laten schieten zodat ze vervolgens makkelijker en effectiever te verwijderen zijn door ze af te zetten onder de onderste takkrans

Locatie 5: ontwikkeling naar vochtige heide

Deze zone staat op de habitatypenkaart als H7150 Pioniervegetaties met Snavelbiezen, maar lijkt zich momenteel meer naar H4010A Vochtige Heiden te ontwikkelen. Dit proces wordt wellicht versneld / aangewakkerd door de verdroging van het gebied (o.a. zeer warme zomers).

Locatie 6: Vochtige heide (H4010A) omsloten door bos

In een laagte waar water stagneert in de winter staan blonde zegge, klokjesgentiaan, pilvaren, geelgroene zegge, dopheide, zwarte zegge, waternavel en egelboterbloem.

Locatie 7: Voormalige boslocatie

Dit betreft een locatie met hoge potenties voor de ontwikkeling van H6410 Blauwgrasland op een voormalige bosperceel. Het bos is rond 2013 gekapt en vervolgens is er geplagd. Op het moment van het terreinbezoek is er sprake van een vegetatie die zich ontwikkelt richting enkele habitattypen. Kensoorten van H4030: droge heide en H4010A vochtige heide komen naast elkaar voor. Waargenomen soorten tijdens het terreinbezoek zijn geelgroene zegge, blauwe zegge, dopheide, pilzegge, struikhei en stekelbrem. In de laagste delen zijn soorten aangetroffen die indicatief zijn voor H6410: blauwgrasland zoals blonde zegge, vlozegge, blaaszegge, zeegroene zegge, kale jonker, (veel) melkviooltje, blauwe knoop, knooppkruid. Ook is hier de zeldzame Ericabij

aangetroffen. Een aandachtspunt vormt de ontwikkeling van opslag. Het perceel wordt intensief gemaaid (afhankelijk van het jaar 2 a 3x maaien incl vroeg maaien (mei) ivm opslag) met een één-asser om de opslag kort te houden.

Locatie 8: kleine turfgat: H6410 Blauwgraslanden & leefgebied Kamsalamander

In het Kleine Turfgat is blauwgrasland aanwezig. Het betreft daarbij een mengvorm met soortenrijk heischraalgrasland. Het blauwgrasland wordt door een lokaal grondwatersysteem gevoed. Delen van het blauwgrasland zijn verruigd door verdroging in recente droge zomers blijktens het aanwezige hennegras en wilde bertram en het verdwijnen van Moeraswespenorchis. Waargenomen soorten zijn o.a. klokjesgentiaan, tormentil, melkviooltje, pijpenstrootje en blaaszegge. Dit jaar is er voor het eerst in mei al gemaaid in de verruigde en soortenarme delen. Komende jaren gaan we dit vaker doen om hiermee verruiging tegen te gaan. Het blauwgrasland ligt naast een zone met H6230: heischrale graslanden; dit staat echter niet als dusdanig op de habitattypenkaart. Tormentil domineert de vegetatie, maar ook tandjesgras, veldrus en blauwe knoop zijn in aanzienlijke aantallen aanwezig. De vegetatie gaat over in H4010A: vochtige heide.

Conclusie

De ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in het Natura 2000-gebied zijn variabel. We hebben in het veld geen afwijkingen geconstateerd ten opzichte van de verwachtingen in de gebiedsanalyse. De bevindingen leiden tot het beeld dat op dit moment geen aanvullingen ten aanzien van de PAS-maatregelen nodig zijn. Op hoofdlijnen zijn de volgende constatering gedaan:

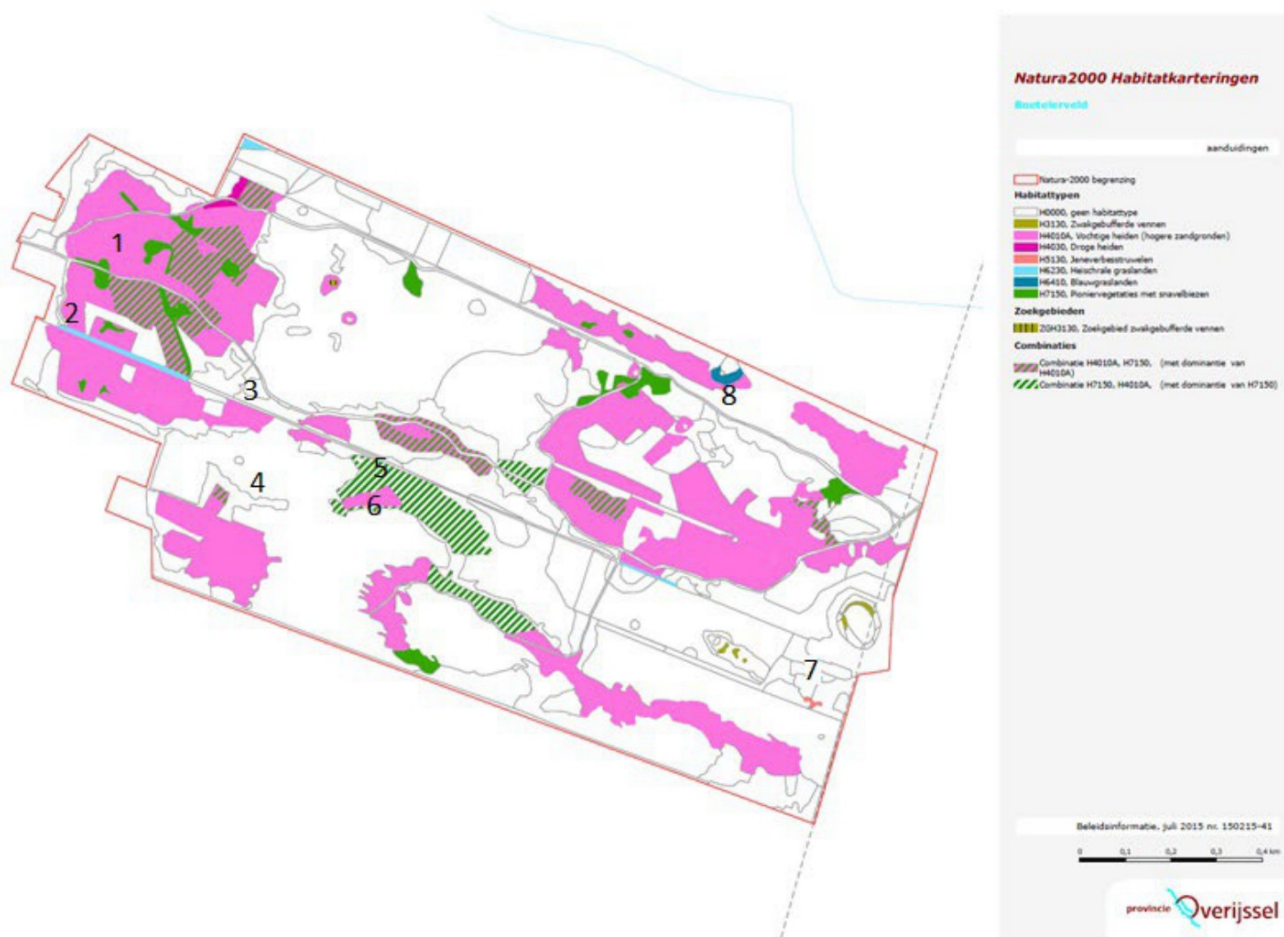
- Er is sprake van matig tot mooi ontwikkelde vochtige heidevegetaties in het gebied. Dit is te danken aan een grote beheerinspanning. Voor de toekomst blijft deze grote beheerinspanning nog langdurig noodzakelijk. Om de beheerinspanning op termijn te kunnen verminderen is het noodzakelijk om het hydrologisch systeem op orde te krijgen. Hiervoor dienen de PAS maatregelen.
- Het gebied heeft potenties voor de ontwikkeling van blauwgraslanden onder invloed van lokale grondwaterstromen. Ook hiervoor geldt dat de hydrologie dan beter op orde moet zijn.
- Er zijn, buiten de in uitvoering zijnde boskap (M7 en M8), geen grote wijzigingen geconstateerd t.o.v. het veldbezoek in 2019. Wel zijn de effecten van de droge zomers goed zichtbaar in het gebied. Gezien de vochtafhankelijke typen die hier voorkomen is dit een punt van zorg, de komende jaren moeten uitmaken hoe het gebied zich herstelt. De PAS maatregelen moeten een positief effect gaan hebben op de hydrologie van het gebied en het systeem robuuster maken voor dergelijke extremen. Er wordt monitoring met procesindicatoren ingezet om vinger aan de pols te houden op of de maatregelen voldoende effect hebben.

Dit verslag is vastgesteld door:

 , 06-10-2020, namens provincie Overijssel
 , 13-10-2020, namens Landschap Overijssel

NATURA 2000-GEBIED: BOETELERVELD

BIJLAGE 1: BEZOCHTE LOCATIES

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen